

DZIENNIK USTAW ŚLĄSKICH

Nr. 24.

KATOWICE, dnia 14. listopada 1928.

Rok VII.

— Cena numeru pojedynczego 40 gr; kwartalnie 4 zł 50 gr. —

- Treść:
44. Ustawa z dnia 1. października 1928 r. o wprowadzeniu zmian w ubezpieczeniu od wypadków.
 45. Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 19. października 1928 r. o zniszczeniu berberysu.
 46. Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 25. października 1928 r. w sprawie utworzenia Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu w gminie Rożdżeń powiatu katowickiego.
 47. Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 29. X. 1928 r. w sprawie nadania mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dnia 24. października 1928 roku.
 48. Obwieszczenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 23. października 1928 r. w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 30. maja 1928 r. mocy obowiązującej dla wszystkich gospodarstw rolnych na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

44.

Ustawa

z dnia 1. października 1928 roku

o wprowadzeniu zmian w ubezpieczeniu od wypadków.

Art. 1.

W Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19. lipca 1911 r. (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 509) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) § 151 ust. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
„Zmiany kwot w okresach czteroletnich według ust. 1. wchodzi w życie z dniem ustalonym przez Wyższy Urząd Ubezpieczeń“.
- 2) § 544 ust. 1. poz. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
„2) urzędnicy ruchu.“
- 3) Za § 545 dodaje się nowy § 545 a. następującej treści:

§ 545 a.

Za wypadki w zatrudnieniu w myśl § 544, ust. 1. należy uważać także wypadki przy przechowywaniu, czyszczeniu, naprawie i przenoszeniu narzędzi pracy i to zarówno narzędzi własnych, jak i dostarczonych przez pracodawcę, wreszcie wypadki w drodze do pracy i z pracy. Za tę drogę uważać należy tylko taką, jaka po prostu i normalnie w tym celu jest używana, a została odbyta bez przerw niemających związku z osiągnięciem celu drogi.

- 4) W § 547 skreśla się słowo „przemysłowe“ a słowo „Rada Związkowa“ zastępuje się dwukrotnie słowami: „Śląska Rada Wojewódzka.“
- 5) W § 548 skreśla się całkowicie poz. 3.

6) W § 551 skreśla się cyfry 1, 2.

7) W § 552 poz. 1. skreśla się słowa „§ 548 nr. 3“.

8) § 563 ust. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
„Nieuwzględnia się przy obliczeniu świadczeń kwoty zarobku rocznego powyżej 8.400 zł., obliczonego według przepisów § 564 do 570.“

9) Za § 569 wstawia się nowy § 569 a. następującej treści:

§ 569 a.

Jeżeli uszkodzony w czasie wypadku nie ukończył 24 roku życia, to jego rentę niezdolności do zarabkowania oblicza się począwszy od ukończonego 24 roku życia, o ile to dla niego będzie korzystniejszym według zarobku rocznego, jaki prawdopodobnie byłby osiągnął w tem samem lub podobnem przedsiębiorstwie w ciągu 24 roku życia, gdyby wypadek był nie zaszedł. W razie niemożności stwierdzenia prawdopodobnego zarobku rocznego, ustala się wysokość tego zarobku według słusznego uznania.

10) § 731 ust. 2. znosi się.

11) § 732 ust. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
Do obliczenia składki nie policza się kwoty zarobku rocznego powyżej 8.400 zł.“

12) § 738 otrzymuje następujące brzmienie:
„Zarządowi Zakładu Ubezpieczenia od wypadków przysługuje prawo zażądania zaliczek na składki.“

Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń wyda w tym kierunku szczegółowe przepisy.“

13) § 923, ust. 1, poz. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
„2) urzędnicy ruchu“.

- 14) Za § 923 wstawia się nowy § 923 a. następującej treści:

§ 923 a.

- §§ 545 a. i 547 obowiązują odpowiednio.
- 15) § 925 otrzymuje następujące brzmienie:
„Statut może obowiązek ubezpieczenia rozszerzyć na przedsiębiorców“.
- 16) W § 931, ust. 1. dodaje się na końcu cyfrę 569 a.
- 17) § 936 a., ust. 2. otrzymuje następujące brzmienie:
„Zmiany kwot w okresach czteroletnich według ust. 1. wchodzi w życie z dniem ustalonym przez Wyższy Urząd Ubezpieczeń“.
- 18) §§ 939, 1017 — ust. 2. i 1073 otrzymują następujące brzmienie:
„§ 563 ust. 2. stosuje się odpowiednio“.

Art. 2.

Świadczenia przerachowane w myśl art. 1. ustawy z dnia 18. listopada 1926 r. o nowem ustaleniu wartości zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48), należy ponownie obliczyć przy zastosowaniu ust. 2. art. 5. niniejszej ustawy odnośnie do tych wypadków, które zdarzyły się w latach od 1885 do 1909 w niżej podany sposób, przyczem za podstawę wymiaru służyć będzie zarobek roczny w wysokości pełnej przed zastosowaniem granicy zarobku rocznego przewidzianej w §§ 563 — ust. 2, 939 i 1073 Ordynacji Ubezpieczeniowej, lub podobnych przepisach dawniejszych ustaw, lecz co najmniej zarobek roczny w kwocie 1200 złotych:

jeżeli wypadek zaszedł w latach:	
od 1885—1889	przerach. się każdą mk. niem. na 1,80 zł
„ 1890—1895	„ „ „ „ „ „ 1,70 „
„ 1896—1897	„ „ „ „ „ „ 1,60 „
„ 1898—1899	„ „ „ „ „ „ 1,50 „
„ 1900—1904	„ „ „ „ „ „ 1,40 „
„ 1905—1909	„ „ „ „ „ „ 1,30 „

Art. 3.

Art. 2. wymienionej ustawy z dnia 18. listopada 1926 r. otrzymuje następujące brzmienie:

„Żadna z przeliczonych w powyższy sposób rent nie może być niższą od tej, jaka by wypadła, gdyby za podstawę wymiaru renty i innych świadczeń wzięto zarobek roczny w kwocie 1.200 zł.“

Gdyby się jednak okazało, że zarobek roczny uszkodzonego obliczony według przepisów art. 1 ust. b. jest za wysoki w stosunku do zarobku równorzędnego ubezpieczonego, wtenczas można ustalić wysokość tego zarobku stosownie do wysokości zarobku równorzędnego ubezpieczonego, jaki on otrzymał za rok 1926. W razie niemożności zastosowania tej zasady można ustalić wysokość zarobku rocznego według słusznego uznania.“

Art. 4.

Nowe przepisy §§ 563 ust. 2, 939 i 1073 Ordynacji Ubezpieczeniowej stosują się także do tych wypadków, które zdarzyły się przed wejściem w życie niniejszej ustawy, i w których obliczono roczny zarobek mniejszy od rzeczywistego na podstawie dotychczasowych przepisów wymienionych wyżej paragrafów,

oraz art. 1. ustawy z dnia 18. listopada 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48) lub podobnych przepisów dawniejszych ustaw o ubezpieczeniu od wypadków.

Art. 5.

Nowy przepis § 569 a. Ordynacji Ubezpieczeniowej stosuje się także do tych wypadków, które zaszły przed wejściem w życie niniejszej ustawy z uwzględnieniem przepisów art. 4.

Za podstawę wymiaru renty uszkodzonego, który przed 1. stycznia 1927 r. ukończył 24 rok życia, służyć będzie zarobek roczny, jaki prawdopodobnie byłby osiągnął za rok 1926, przyczem stosuje się odpowiednio inne przepisy wyżej wymienionego paragrafu. Gdyby się jednak okazało, że ten zarobek byłby niższy od zarobku rocznego ustalonego według dotychczasowych przepisów prawnych, lub byłby niższy, aniżeli własny zarobek roczny uszkodzonego przy zastosowaniu przepisów art. 2. niniejszej ustawy, wtenczas za podstawę wymiaru renty służyć będzie wyższy zarobek roczny.

Art. 6.

O zmianie wysokości dotychczasowej renty według przepisów niniejszej ustawy należy udzielić nowe orzeczenie pisemne. Przeciwnie temu orzeczeniu przysługuje prawo odwołania do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń, który rozstrzyga ostatecznie bez ustnej rozprawy, o ile renta poprzednio już była prawomocnie ustalona, jednak z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 5. niniejszej ustawy.

W sprawach spornych nie pobierają Urzędy Ubezpieczeniowe żadnych opłat, z wyjątkiem spraw wynikających z art. 5. niniejszej ustawy.

Art. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie dnia pierwszego tego miesiąca, który nastąpi po jej ogłoszeniu.

Art. 8.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Marszałek:

(—) Wolny.

45.

Rozporządzenie

Wojewody Śląskiego

z dnia 19. października 1928 roku
w sprawie zniszczenia berberysu.

Na podstawie art. 2. ustawy z dnia 10. XII. 1924 r. (Dz. Ust. Śl. Nr. 27, poz. 99) o ochronie roślin zarządzam, co następuje:

§ 1.

Ustanawia się obowiązek zniszczenia berberysu zwyczajnego (*Beberis vulgaris* L.) do dnia 1. maja 1929.

Obowiązek ten nie dotyczy berberysu zwyczajnego rosnącego w ogrodach botanicznych oraz wewnątrz lasów w odległości co najmniej 200 metrów od brzegu lasu.

§ 2.

Do zniszczenia berberysu zwyczajnego obowiązane są osoby użytkujące grunty porośnięte tym berberyssem lub osoby zarządzające takimi gruntami.

§ 3.

Osoby wymienione w § 2. będą karane, o ile na gruntach przez nie użytkowanych lub zarządzanych znajdować się będzie berberys po dniu 1. maja 1929.

§ 4.

Personel Śląskiej Stacji Ochrony Roślin, zaopatrzonej w odpowiednie legitymacje oraz organy bezpieczeństwa publicznego mają prawo wstępu na grunty oraz żądania potrzebnych informacji od osób, użytkujących grunty lub zarządzających nimi.

§ 5.

Winni naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karani w myśl art. 7 ustawy z dnia 10. XII. 1924 (Dz. Ust. Śl. Nr. 27, poz. 99), przyczem miarodajne są na obszarze górnośląskiej części Województwa postanowienia ustawy z dnia 23. IV. 1883 (Zb. ust. pr. str. 65) o wydawaniu mandatów karnych, na cięczyńskiej części zaś postanowienia rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 3. IV. 1885 (Dz. Ust. P. Nr. 61 i 31/I. 1860 Dz. Ust. P. Nr. 31).

§ 6.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wojewoda Śląski:

w z.

Żurawski m. p.
Wicewojewoda.

46.

Rozporządzenie

Wojewody Śląskiego

z dnia 25. października 1928 roku

w sprawie utworzenia Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu w gminie Roździeń powiatu katowickiego.

Na podstawie art. 13. ustępu 1. ustawy z dnia 16. grudnia 1926 r. w sprawie ochrony lokatorów (Dz. U. Śl. Nr. 29 poz. 54) zarządzam, co następuje:

§ 1.

W gminie Roździeń powiatu Katowickiego tworzy się Urząd Rozjemczy dla spraw najmu.

Właściwość terytorjalna tego Urzędu Rozjemczego rozciąga się wyłącznie na gminę Roździeń.

§ 2.

Urząd Rozjemczy dla spraw najmu w Roździenu rozpocznie swoją działalność po upływie 6 tygodni licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

§ 3.

Z dniem rozpoczęcia działalności Urzędu Rozjemczego wymienionego w § 1. wyłącza się gminę Roździeń z zakresu właściwości terytorjalnej Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu w Mysłowicach.

Sprawy zawisłe przed tym terminem w Urzędzie Rozjemczym dla spraw najmu w Mysłowicach, zostaną przez tenże Urząd Rozjemczy ukończone.

Wojewoda Śląski:

(—) Dr. Grażyński.

47.

Rozporządzenie

Ministra Pracy i Opieki Społecznej

z dnia 29. października 1928 r.

w sprawie nadania mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dnia 24. października 1928 r.

Na podstawie § 27 rozporządzenia o przyjmowaniu i wydalaniu pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dnia 15. lipca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 65 poz. 643) i § 24 tegoż rozporządzenia w brzmieniu nadanem mu rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15. października 1924 r. (Dz. Ust. R. P., Nr. 93, poz. 866) postanawiam, co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Katowicach z dnia 24. października 1928 r. w sprawie podwyżki płac pracowników umysłowych zatrudnionych w wielkim przemyśle w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, podanemu w załączeniu do niniejszego rozporządzenia, nadaję moc obowiązującą od dnia 1. września 1928 r.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Śląskich.

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

(—) Dr. Jurkiewicz.

Komisja

Pojednawcza i Arbitrażowa

w składzie:

1) Przewodniczący Komisji: Maciejowski, sędzia Sądu Apelacyjnego,

2) Ławnicy

ze strony pracodawców: ze strony pracobiorców:

Dyrektor Lebieczik

Maciejowski

„ Kolbe

Brzeskot

„ Noakowski;

Peschka,

rozpoznając spór między: 1) Polskim Związkiem Pracowników przemysłowych, biurowych i handlowych w Katowicach, 2) Centralnym Związkiem pracowników umysłowych w Polsce, Oddział w Katowicach, 3) Ogólnym Wolnym Związkiem pracowników umysłowych (Afabund) w Katowicach, 4) Związkiem Gesamtverband Deutscher Angestelltengewerkschaften w Katowicach, 5) Związkiem Gewerkschaft der Angestellten (G. D. A.) w Katowicach i 6) Zjednoczonym Związkiem pracowników umysłowych przemysłu, handlu i samorządu w Katowicach, oraz 7) Związkiem pracodawców górnośląskiego przemysłu górniczo-hutniczego, jako przeciwnikiem wniosku o podwyżkę płac i t. d. wydała po przeprowadzeniu ustnej rozprawy dnia 24. października 1928 r. w obecności sekretarza Tollasa imieniem Związku pod 1. sekr. Syrnika imieniem Związku ad 2. Dorna imieniem Związku ad 3; sekr. Kornszanitz ad 4. sekr. Dr. Rojka, imieniem Związku ad 5: Guta imieniem Związku ad 6, Miedzińskiego imieniem Związku ad 7 oraz Schultzika imieniem przeciwnika wniosków działających — następujące

Orzeczenie:

I. Dotychczasowe pobory łącznie z dodatkami socjalnymi pracowników umysłowych, zatrudnionych w

wielkim przemyśle na górnośląskiej części Województwa Śląskiego podwyższa się o 6½%.

II. Podwyżka powyższa obowiązuje od dnia 1-go września 1928 r. do dnia 28-go lutego 1929 r.

III. Stronom zakresła się 2 dniowy czasokres do oświadczenia się, czy orzeczenie to przyjmują.

Katowice, dnia 24. października 1928 r.

**Przewodniczący
Komisji Pojednawczej i Arbitrażowej**

(—) Maciejowski.

(—) Noakowski. (—) Kolbe. (—) Lebiecznik.
(—) Maciejewski. (—) Peschka. (—) Brzeskot.

48.

Obwieszczenie

Ministra Pracy i Opieki Społecznej
z dnia 23. października 1928 r.

w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 30. maja 1928 r. mocy obowiązującej dla wszystkich gospodarstw rolnych na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Związek Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, Oddział w Katowicach, wniósł do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w myśl § 2. rozporządzenia z dnia 23. grudnia 1918 r. (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 1456) podanie o nadanie mocy obowiązującej dla wszystkich gospodarstw rolnych w górnośląskiej części Województwa Śląskiego umowie zbiorowej podpisanej w Katowicach w dniu 30. maja 1928 r. przez Związek Pracowników Rolnych i Leśnych Województwa Śląskiego z jednej strony, oraz Związek Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego (oddział w Katowicach) z drugiej strony.

Tekst umowy podany jest poniżej.

Sprzeciw w sprawie nadania umowie mocy obowiązującej wnosić można do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w ciągu dni 14 od ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Minister:

(—) Dr. S. Jurkiewicz.

TARYFA
dla robotników rolnych Województwa Śląskiego
na rok 1928/29.

I OGÓLNE POSTANOWIENIA.

§ 1.

Strony ustanawiające taryfę.

Taryfę niniejszą ustanawiają niżej podpisani, z jednej strony Związek Pracodawców Rolnych i Leśnych Województwa Śląskiego, a z drugiej strony rolnicze Związki Zawodowe Pracobiorców.

§ 2.

Wzajemne zobowiązania.

Tak pracodawcy jak i pracobiorcy winni są wypełnić swe obowiązki ściśle i terminowo w myśl ustawowych przepisów i kontraktów służbowych.

Strony układające się zobowiązują swych członków, aby ci nie podjęli niczego, co sprzeciwia się treści i myśli umowy niniejszej, lecz wszelkimi środkami stojącymi im do dyspozycji przyczynili się do jej przeprowadzenia i nie odstąpili od poborów ustanowionych niniejszą umową. W szczególności obydwie strony ustanawiające niniejszą taryfę zobowiązują się, ażeby w

czasie trwania umowy pod żadnym warunkiem nie był naruszony spokój życia gospodarczego przez strajki lub opuszczenie pracy, niezgodę z ustawą lub postanowieniami tej taryfy.

§ 3.

Czas ważności umowy taryfowej.

Umowa taryfowa obowiązuje obie strony na jeden rok, a to od 1. kwietnia 1928 do 31. marca 1929 i może być wypowiedziana na trzy miesiące przed końcem terminu, do którego obowiązuje. O ile wypowiedzenie nie nastąpi, wówczas umowa taryfowa obowiązuje na następny rok.

§ 4.

Umowy najmu.

Umowy najmu mają być zawierane zasadniczo na jeden rok, a to od 1. kwietnia 1928 do 31. marca 1929. Poza tem mogą być zawierane indywidualne umowy najmu na krótszy okres czasu. Wypowiedzenie umowy najmu musi nastąpić na trzy miesiące przed terminem, na który została zawarta.

Pretensje i prawa obydwu stron nie będą uszczuplone, jeżeli umowa zostanie zawarta na krótszy czas, niż na jeden rok. O ile wypowiedzenie umowy najmu nie nastąpiło dla tych robotników, których umowa najmu opiewa na 31. marca 1929, to uznaje się tem samem, że takowa umowa obowiązuje na dalszy rok.

Wszelkie wypowiedzenia i zwolnienia ze służby w ciągu trwania umowy mają mieć miejsce tylko na podstawie przepisów ustawy, przyczem w wypadkach przewidzianych ustawą należy działać w porozumieniu z Radą Załogową.

§ 5.

Czas pracy dla robotników.

1. Taryfowy czas pracy w roku 1928/29 wynosi 2821½ godzin, a rozdziela się na poszczególne miesiące

Miesiąc	Dzień	Rozpoczęcie pracy	Śniadanie	Obiad	Podwieczorek	Zakończenie pracy	Ilość godzin
Styczeń	1—31	7½	—	12 —1	—	3½	7
Luty	1—15	7	—	11½ —1	—	4½	8
	16—28	7	—	11½ —1	—	5	8½
Marzec	1—15	6	8—8½	11½ —1	—	5½	9½
	16—31	6	8—8½	11½ —1	—	6	10
Kwiecień	1—15	6	8—8½	11½ —1	4—4½	6½	10
	16—30	6	8—8½	11½ —1	4—4½	7	10½
Maj	1—31	5½	8—8½	11½ —1	4—4½	7	10½
Czerwiec	1—30	5½	8—8½	11½ —1	4—4½	7	10½
Lipiec	1—31	5½	8—8½	11½ —1	4—4½	7½	11
Sierpień	1—31	5½	8—8½	11½ —1	4—4½	7½	11
Wrzesień	1—15	6	8—8½	11½ —1	4—4½	7	10½
	16—30	6	8—8½	11½ —1	4—4½	6½	10
Październik	1—15	6	8—8½	11½ —1	—	5½	9½
	16—31	6	8—8½	11½ —1	—	5	9
Listopad	1—15	7	—	11½ —1	—	5	8½
	16—30	7	—	11½ —1	—	4½	8
Grudzień	1—31	7½	—	12 —1	—	3½	7

2. Czas pracy rozpoczyna się rano i w południe za danym sygnałem, a kończy się na miejscu pracy. Jeżeli miejsce pracy jest odległe więcej niż 1 km, od folwarku, wówczas winni być robotnicy zwolnieni z roboty o 10 minut wcześniej za każdy dalszy kilometr odległości. Przy zaprzęgach liczy się czas pracy od chwili wyprowadzenia koni ze stajni aż do chwili powrotu koni do stajni.

3. Godziny początkowe i końcowe jako też przerwy obiadowe i inne mogą być w razie potrzeby prze-

sunięte według uznania pracodawcy, byle ilość godzin odpowiadała sumie godzin pracy przewidzianych taryfą.

4. Czas potrzebny na zadawanie karmu dla żywego inwentarza, czyszczenie, robienie porządków, przygotowanie narzędzi i wozów nie wlicza się do sumy godzin taryfowych, nie może jednak wynosić więcej niż $3\frac{1}{2}$ godziny dziennie i nie może zacząć się wcześniej niż dwie godziny przed początkiem pracy, za ten czas nie ma też osobnego wynagrodzenia.

5. Fornale są obowiązani w niedzielę i święta pełnić kolejno bezpłatnie dyżury w stajni.

6. W miarę potrzeby zwłaszcza w czasie siewów i zbiorów muszą robotnicy pracować i w godzinach poza taryfowych, ale za osobnym wynagrodzeniem.

7. Dni wolne od pracy ustanawia Województwo. W niedziele i święta można wykonywać pracę tylko w najpilniejszych wyjątkowych wypadkach.

§ 6.

Urlopy.

Wszyscy stali roczni deputatnicy mają prawo do 3-dniowego urlopu, o ile są co najmniej 9 miesięcy w służbie u tego samego pracodawcy. Po dwóch do trzech latach służby wynosi urlop dni 4, po czterech do pięciu lat dni 6, ponad sześć lat dni 8.

Wolni robotnicy i robotnice otrzymują ten sam urlop o ile na tem samem miejscu przepracowali w roku ubiegłym co najmniej 2700 godzin. Dnie urlopu są płatne jak inne dnie robocze.

Za dnie choroby, uznane przez Kasę Chorych, należy się wynagrodzenie jak za dnie robocze, i będą one do wyżej wymienionych 2700 godzin wliczone.

Wybór dni urlopowych należy do pracodawcy, za wyjątkiem tych wypadków, gdzie robotnik jest wezwany przez Związek Zawodowy.

Termin rozpoczęcia urlopu służbowego oznacza Zarząd Majątku. Równocześnie może otrzymać urlop najwyżej 2 robotników.

W czasie pilnych robót może być udzielony urlop tylko w wypadku bardzo ważnym, np. wesela, wypadek śmierci, poród, chrzest.

§ 7.

Ubezpieczenia i podatki.

Wszelkie ciężary z tytułu ubezpieczeń społecznych i podatków ponoszą pracodawcy i pracobiorcy według ustawowych postanowień.

§ 8.

Spory.

Spory wynikające ze stosunku pracy, winny być rozstrzygnięte w pierwszym rzędzie przez bezpośrednie porozumienie się pracodawców z pracobiorcami. O ile nie nastąpi porozumienie się bezpośrednio lub też pośrednio przez Radę Załogową, należy wezwać odpowiednią Komisję Pojednawczą względnie Zespół Pracy.

W każdym razie, zanim nie zostaną wyczerpane wszelkie środki do porozumienia się, nie może być przerwana z żadnej strony praca.

II. Pobory.

§ 9.

Pobory w ogólności.

1. Pobory są gotówkowe i w naturaljach (deputat).
2. Wszystkie pobory wymienione w niniejszej taryfie są ważne tylko dla pełnowartościowych robotników i robotnic. Pełnowartościowym jest tylko ten ro-

botnik lub robotnica, którzy są w stanie wykonać wszelkie w rolnictwie przewidziane prace względnie te prace, do jakich kontraktowo zobowiązują się.

Spory co do pełnowartościowych będą rozstrzygane w myśl przepisów § 8.

3. Oznaczone w tej taryfie wysokości poborów nie mogą być potrącone od płac za nadgodziny, za prace w dni świąteczne jako też za prace akordowe względnie za specjalne usługi.

4. Do wynagrodzenia taryfowego nie zalicza się furmanek, jakie pracodawca winien dać bezpłatnie robotnikom do młyna, po lekarza i położną w nagłych wypadkach.

A) POBORY W NATURALJACH.

§ 10.

Deputaty zasadnicze.

a) Fornale i ręczniacy.

1. Każdy żonaty i nieżonaty za rocznym kontraktem pozostający w służbie fornał lub ręczniak, który ma własne gospodarstwo domowe, otrzyma następujący deputat roczny:

	w okręg. rolniczych	w okręg. przemysłowych
żyta	22 ctr.	22 ctr.
pszenicy	4 „	4 „
jęczmienia	2 „	2 „
ziemniaków	60 „	60 „

mleka (dziennie 2 litr) 730 ltr. (dziennie 1,5 ltr.) 548 ltr.
drzewa opałów. 4 mtr. (dragowina albo szczap.) 4 mtr.
węgla grubego 60 ctr. albo niesortow. 80 ctr. 100 ctr.
 $\frac{1}{4}$ morgi pola nawożonego i uprawionego pod ziemniaki,

25 prętów kwadratowych pola pod jarzyny,
1 pomieszkowanie służbowe.

2. O ile stali deputanci mają w domu więcej niż 4 dzieci niżej lat 14, to przysługuje im, o ile stosunki majątku na to pozwolą, prawo zakupu w gospodarstwie po cenie równającej się 75% ceny targowej, na piąte dziecko i każde dalsze po $1\frac{1}{2}$ ctr. żyta i 3 ctr. kartofli rocznie jakoteż $\frac{1}{4}$ litra dziennie.

3. Każdy pełnowartościowy nieżonaty fornał ponad lat 18 nieprowadzący własnego gospodarstwa domowego otrzymuje deputat fornała, jednakże bez wynagrodzenia czynszu mieszkaniowego oraz tylko połowę opału i jeden litr mleka dziennie.

4. Pełnowartościowy nieżonaty fornał od lat 16 do 17 otrzymuje deputat dojarek (patrz b. ustęp 1).

5. Pełnowartościowy, nieżonaty ręczniak nieprowadzący własnego gospodarstwa domowego otrzymuje ten sam deputat, jak nieżonaty fornał bez własnego gospodarstwa domowego (patrz ustęp 3 i 4).

b) Dojarki.

1. Dojarki z obory bez własnego gospodarstwa domowego otrzymują następujący deputat roczny:

12 ctr. żyta,
2 „ pszenicy,
24 „ ziemniaków
365 ltr. mleka,

$\frac{1}{4}$ morgi pola nawożonego i uprawionego pod ziemniaki,

30 ctr. węgla grubego (40 ctr. węgla niesortowanego),
2 mtr. drzewa.

2. Niezameżne dojarki z obory posiadające własne gospodarstwo domowe, otrzymują węgla 60 ctr. i drzewa 4 metr. (cały opał), a ponadto mieszkanie i 15 prętów kwadratowych ogrodu.

Dojarki mające więcej niż 2 dzieci niżej lat 14 otrzymują oprócz powyżej wymienionego deputatu dodatkowo 2 ctr. żyta i 6 ctr. ziemniaków, dojarki posiadające więcej niż 4 dzieci otrzymują dodatki w ziemniakach zamiast 6 ctr. — 10 ctr.

c) Włodarze i Rzemieślnicy.

w okręgach rolniczych:		w okręgach przemysł.:	
żyta	24 ctr. rocz.	żyta	24 ctr. rocz.
pszenicy	5 „ „	pszenicy	5 „ „
jęczmienia	3 „ „	jęczmienia	3 „ „
ziemniaków	60 „ „	ziemniaków	60 „ „
1½ morgi pola pod ziemn.		1½ morgi pola pod ziemn.	
25 pretów kwadratowych		25 pretów kwadratowych	
pod ogród lub jarzyny,		pod ogród lub jarzyny,	
mleka 912½ litr. rocznie		mleka 730 ltr. rocznie,	
80 ctr. węgla grubego (al-		węgla 120 ctr.,	
bo 100 ctr. węgla nie-			
sortowanego),			
drzewa 4 mtr. rocznie		drzewa 4 mtr. rocznie,	
1 mieszkanie.			

Rzemieślnicy, którzy dotychczas otrzymywali deputat, ten sam deputat i nadal pobierać mają.

d) Ogólne postanowienia.

Ziemniaki sadzone być mają w połowie czasu, w którym ziemniaki pracodawcy sadzone będą, pole pod ziemniaki powinno być tej samej jakości jak pola majątku.

O ile pracodawca nie jest w stanie dać ¼ morgi pola pod ziemniaki, to należy się pracobiorcy jako odszkodowanie 15 ctr. ziemniaków.

Wolnej obopólnej umowie pojedynczego pracodawcy i pracobiorcy pozostawia się do rozstrzygnięcia zmiany co do rodzaju zboża, lub też przetworów zbożowych zamiast zboża, pola pod ziemniaki zamiast ziemniaków gotowych, innego opału zamiast węgla. Takie umowy winny być sporządzane na piśmie.

O ile zajdzie wypadek, że deputat lub wogóle naturalja przewidziane niniejszą taryfą nie mogłyby być w całości lub w części wydane, to należy wypłacić odszkodowanie w gotówce za brakującą ilość wedle cen, jakie będą osiągane za dany produkt w tym czasie na najbliższym targu. W równy sposób i inne pobory w naturaljach winne być oceniane.

Dla wypieku chleba otrzymać ma każda rodzina, której członkowie pracują w gospodarstwie, dodatek drzewa piekarskiego w ilości jednego metra rocznie. O ile dostarczenie tego drzewa byłoby niemożliwe, pracodawca dostarczy 5 ctr. węgla grubego zamiast drzewa piekarskiego.

§ 11.

Trzymanie drobnego inwentarza.

1. Roczni deputatnicy mają prawo poza ogólnymi poborami trzymać 1—2 świń na tuczenie i najwyżej 5 kur i 20 kurcząt przy własnej paszy.

2. Chów gęsi może być dozwolony na podstawie wolnej umowy z pracodawcą, nie wolno jednak chować w danym razie więcej jak 3 gęsi. Zakazaniem jest wypuszczanie gęsi. O ileby pracobiorca mimo zakazu chował więcej jak 3 gęsi, może być pozwolenie na trzymanie gęsi zupełnie cofnięte.

3. W razie gdyby trzymanie świń było zupełnie niemożliwe (brak chlewa), otrzyma pracobiorca odszkodowanie w wysokości 100 złotych rocznie. Inny powód nie daje prawa do żądania powyższego odszkodowania.

§ 12.

Mieszkanie.

Mieszkanie dostarczone deputatnikowi jest mieszkaniem służbowym dla niego i jego rodziny na czas trwania stosunku służbowego. Inne osoby, dzieci żonate oraz krewni mogą tam mieszkać tylko za wyraźnym pozwoleniem pracodawcy. W razie przekroczenia tego postanowienia pracodawca ma prawo żądania wynagrodzenia. Mieszkanie winno być w dobrym stanie i ma się składać co najmniej z jednej izby i jednej kuchni z komorą i przynależnościami (piwnica, chlew i góra — patrz protokół z dnia 20. III. 1925 r.), dla rodziny mającej dzieci i jeżeli więcej niż 2 członków rodziny pracuje na majątku. Dla mniejszych rodzin mieszkanie powinno się składać z jednej izby, kuchni lub komory. Samoistnym robotnikom, nieżonatym, utrzymującym rodziców i rodzeństwo, przysługuje tak samo mieszkanie jak żonatym.

Robotnicy nieżonaci i robotnice niezamężne, jeżeli nie mieszkają wspólnie, otrzymują mieszkanie (tylko 1 izbę).

Ziemniaków, drzewa i węgla oraz królików nie wolno trzymać w mieszkaniu. Pracobiorca odpowiada za utrzymanie dobrego porządku wewnątrz mieszkania. Za naprawy niezawinione przez pracobiorcę odpowiada pracodawca. Mieszkania muszą być albo dyłami wyłożone albo brukowane. Pracobiorca ma otrzymać bezpłatnie wapno do bielienia.

§ 13.

Czeładź (posyłka).

1. Każdy deputatnik, który zawiera umowę z posyłką, jest obowiązany do utrzymania tej posyłki przez cały rok. O ile nie uczyni zadość temu obowiązkowi, to potrąci się mu 10 procent od płacy gotówkowej i 10 procent od zboża deputatowego. Pracodawca jest obowiązany do zatrudnienia tej posyłki przez cały rok (prot. z dnia 17. 3. 1925 r.). Przy każdym przydzieleniu robót muszą mieć pierwszeństwo posyłki od robotników dworskich.

2. Potrącenie nie może nastąpić, jeżeli posyłka umiera, wchodzi w związki małżeńskie, odchodzi na nauki rzemiosła, jest powołana do służby wojskowej, stanie się pełnoletnią lub też zostanie zwolniona ze służby przez pracodawcę. Potrącenie i w tym wypadku nastąpić nie może, jeżeli obca posyłka bez zawinienia deputatnika robotę opuści, a deputatnik ma więcej niż 2 dzieci.

3. O ile deputatnik oprócz obowiązkowej posyłki ma więcej członków rodziny wyżej lat 16 i godzi ich jako posyłki, wówczas otrzyma za drugą posyłkę jako dodatek z końcem roku 2 ctr. żyta, a za każdą następną po 4 ctr. żyta.

Drugi deputatnik z tej samej rodziny nie może być uważany za posyłkę.

B. POBORY GOTÓWKOWE.

§ 14.

Pobory gotówkowe deputatników.

Miesięczne pobory gotówkowe ustanawia się jak następuje:

1. Pełnowartościowi żonaci fornale i nieżonaci z własnym gospodarstwem domowym zł. 35,—

Wszyscy pełnowartościowi nieżonaci fornale bez własnego gospodarstwa domowego

od lat 16—17	zł. 24,55
od lat 18—20	„ 26,80
ponad lat 20	„ 29,—
2. Pełnowartościowi żonaci ręczniacy i ci nieżonaci, którzy prowadzą własne gospodarstwo domowe	„ 29,75
pełnowartościowi nieżonaci ręczniacy bez własnego gospodarstwa domowego	„ 23,—
3. Dojarki w oborze	„ 29,75
4. Włodarze	„ 42,40
Szafarze odpowiedzialni za konie i krowiarze	„ 46,90
5. Zawodowi Rzemieślnicy (kowale i kołodzieje)	„ 49,80

O ile rzemieślnik ma własne narzędzia, to dostaje roczne odszkodowanie za zużycie w stosunku do ilości własnych narzędzi w wysokości 60—95 złotych.

Pomocnicy rzemieślników dostają wynagrodzenie wedle taryfy posyłek męskich.

6. Jako podarunek gwiazdkowy otrzymują żonaci deputatnicy 5 zł., a nieżonaci 4 złote.

§ 15.

Płaca wolnych robotników.

1. Posyłki żeńskie otrzymują dziennie w miesiącach:

	listopad-luty	marzec-maj	czerwiec-wrzes.
14-letnie	zł. 0,80	zł. 1,10	zł. 1,20
15 „	„ 1,10	„ 1,30	„ 1,60
16 „	„ 1,30	„ 1,60	„ 1,90
17 „	„ 1,50	„ 1,80	„ 2,20
18 „	„ 1,60	„ 2,—	„ 2,40

Na żądanie pracodawcy są obowiązane robotnice powyżej lat 16 do spełnienia w zastępstwie wszelkie roboty w oborze w razie zachorowania albo urlopowania dojarek w oborze. O ile takie robotnice zatrudnione będą w oborze tymczasowo, to w przeciągu 6 tygodni otrzymują oprócz powyższego wynagrodzenia dodatek w wysokości 60 groszy na dzień. Jeżeli natomiast zatrudnienie trwa dłużej niż 6 tygodni, otrzymują one wynagrodzenie dojarek w oborze.

2. Posyłki męskie otrzymują dziennie w miesiącach:

	listopad-luty	marz.-maj-paźdz.	czerw.-wrzes.
14-letnie	zł. 1,10	zł. 1,25	zł. 1,50
15 „	„ 1,30	„ 1,70	„ 2,—
16 „	„ 1,70	„ 2,10	„ 2,50
17 „	„ 2,10	„ 2,60	„ 3,20
18-20 „	„ 2,40	„ 3,—	„ 3,70
ponad lat 20 „	„ 2,60	„ 3,35	„ 4,20

O ile wolni robotnicy będą używani do obsługi koni, to otrzymują za każdy dzień pracy oprócz powyższego wynagrodzenia dodatek w wysokości 65 groszy dziennie. W niedziele i święta 1,30 zł.

Wynagrodzenie wolnych robotników i robotnic obcych ustanawia się na podstawie wolnej umowy. Jeżeli deputaty pobrane zostały, to w tym wypadku będą potrącone od wynagrodzenia.

Za czas godziny pracy płaci się wynagrodzenie w stosunku ustalonych płac dziennych do taryfowego dziennego czasu pracy.

§ 16.

Płaca akordowa.

W interesie obydwóch stron należy dążyć do jak-najszerszego zastosowania płac akordowych i premjo-

wych odpowiadających każdorazowym stosunkom i potrzebom danego przedsiębiorstwa. Płace akordowe i premjowe mogą zostać wyznaczone albo w naturze, albo w gotówce i należy wyznaczyć tak, aby pracobiorca otrzymał wynagrodzenie stosownie do wykonanej swej pracy co najmniej jednak tak, by pełnowartościowy pracobiorca przy pełnej należytej wydajności mógłby zarobić 25 procent ponad płacę dzienną. Zarachowanie deputatów winno nastąpić podług wartości ustalonej przez pracodawców i pracobiorców.

§ 17.

Nadgodziny.

Za nadgodziny otrzymują:

a) Wszyscy zgodzeni rocznym kontraktem deputanci za 1 nadgodzinę 45 groszy, w niedziele i święta 90 groszy;

b) wszyscy robotnicy i robotnice bez deputatu w dni powszednie 50 procent, a za pracę w niedziele i święta 100 procentowy dodatek do zarobku godzinnego.

§ 18.

Osobne wynagrodzenia.

1. Przy rozrzucaniu azotniaku wapiennego ręka daje się dopłatę 45 groszy dziennie.

Przy innych sztucznych nawozach wynosi dopłata tylko 25 groszy.

Przy rozsiewaniu sztucznych nawozów maszyną płaci się dodatku 50 procent od wyżej wymienionych stawek.

2. Przy rozrzucaniu żrących nawozów sztucznych, w szczególności azotniaku wapiennego i wapna nie wolno zatrudniać robotnic. Do rozrzucania azotniaku wapiennego robotnicy muszą otrzymać ochraniacze na oczy.

3. Prowadzenie młockarni i pługów motorowych podlega wolnej umowie.

§ 19.

Uskutecznienie wypłat.

1. Wypłata gotówki ma być wykonana dla deputantów miesięcznie, najpóźniej jednak do 4 dnia następującego miesiąca; dla wolnych robotników co dwa tygodnie. Do wypłat gotówkowych należy używać t. z. kopert lub też opasek pensyjnych, na których ma być uwidoczniiona suma należności i wszelkie potrącenia.

Deputaty wydaje się zasadniczo kwartalnie zgóry, przyczem przewiduje się wydawanie pewnych artykułów jak mleko, ziemniaki i t. p. w terminach odpowiednich do zużywalności tych artykułów. Książkę deputatową powinien mieć każdy robotnik.

2. Za opuszczone, a nieusprawiedliwione godziny pracy oblicza się potrącenie, biorąc za podstawę sumaryczne wynagrodzenie za godzinę (wartość deputatu i gotówki), przyczem nie narusza to specjalnych potrąceń, o ile takie są przewidziane w umowie służbowej.

3. W razie choroby deputanci roczni otrzymują pełny deputat i wynagrodzenie w gotówce za czas choroby, ale najwyżej do 6 tygodni. Zasiłek z Kasy Chorych ma być potrącony tak w tym wypadku, jeśli chory jest w domu, jak też i na wypadek przeniesienia chorego do szpitala. Jeśli ten zasiłek Kasy Chorych przewyższa sumę pensji, to różnica będzie potrącona od wartości deputatu.

W razie niezdolności do pracy przez własną winę oraz w razie ustalonych nadużyć, pracodawca jest

uprawnionym do potrącenia deputatu, powinien on jednak pracobiorcy stawić do dyspozycji zasiłki z Kasy Chorych.

4. Na wypadek choroby obowiązany jest robotnik natychmiast udać się do lekarza, a pracodawca ma w tym celu wystawić kartkę leczniczą.

§ 20.

W d o w y.

Dla wdów po robotnikach stałych, o ile mieszkają one w domach służbowych danego gospodarstwa i o ile mają najmniej dwoje nieletnich dzieci i co najmniej 5 dni w tygodniu chodzą do pracy, ustanawia się następujące wynagrodzenie: wolne pomieszkanie, kwartalnie 3 ctr. węgla i $\frac{1}{4}$ metra drzewa, na każdy dzień pracy 2 funty żyta i 4 funty ziemniaków w naturze.

Zapłata w gotówce wynosi:

talnie 3 ctr. węgla i $\frac{1}{4}$ metra drzewa, na każdy dzień	
marzec—maj—październik	1,70 „ „ „
czerwiec—wrzesień	2,10 „ „ „

Katowice, dnia 30. maja 1928 r.

(—) Heintze. (—) Herrmann.

(—) Gotzhein.

Za Związek Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P.

(—) Morawiec.

Dodatek do taryfy na rok 1928/29.

W chwili zawarcia umowy taryfowej interpretacja § 4 pozostała sporna.

Co do wynagrodzenia komorników obowiązują następujące układy:

Wynagrodzenie komorników składa się z deputatu i płacy w gotówce. Płace w naturze oblicza się jak następuje:

mieszkanie, składające się z 1 izby z kuchnią,

piwnicy, chlewika, obornika ze stodołą	zł. 70,—
1 ctr. węgla	1,50 „
1 metra drzewa	10,— „
1 morga pola nienawożonego	10,— „
uprawa tegoż	30,— „
1 morga łąki I. klasy	40,— „
1 „ „ II. „	30,— „
paszenie jednej krowy	25,— „

Za wypośredkowane w powyższy sposób wynagrodzenie deputatowe, komornik w okresie od 1. kwietnia do 28. lutego powinien przepracować pewną ilość godzin obowiązkowych. Łączna ilość godzin obowiązkowych oblicza się na podstawie 30 gr. za godzinę i rozdziela się równomiernie na powyższe 11 miesięcy. Za przepracowany ponad liczbę godzin obowiązkowych czas pracy płaci się 36 groszy za godzinę.

W miesiącach maju do listopada pracodawca jest obowiązany komornikowi dać możliwość pracy co najmniej przez 24 dni, a w pozostałych miesiącach co najmniej przez 14 dni, o ileby to nie zostało wykluczone przez moc elementarną. Pracobiorca zaś jest obowiązany na każde żądanie pracodawcy stawiać się do pracy także w czasie ponad wyżej wymienioną umową i wolno mu pracę zaniechać tylko za zgodą pracodawcy.

W razie niedostosowania się do powyższego przepisu, komornik nie ma prawa do otrzymania stałego zatrudnienia. Jeżeli komornik przepracował taryfową liczbę godzin obowiązkowych 2821, to otrzyma on na końcu roku dopłatę w wysokości 30 zł.

Tak samo jak deputatnicy, komornik może zostać zobowiązanym do stawienia posyłki według § 13.

U w a g a: Przykład dla obliczenia zarobku komorników:

Komornik otrzymuje w naturze:

mieszkanie z obornikiem i stodołą włącznie	zł. 70,—
60 ctr. węgla	90,— „
5 metrów drzewa	50,— „
1 morgę pola nienawożonego	10,— „
uprawa tegoż	30,— „
1 morga łąki I. klasy	40,— „
paszenie jednej krowy	25,— „

R a z e m zł. 315,—

Przy uwzględnieniu normy 30 gr. za 1 godzinę, powyższa suma przedstawia zapłatę za 1050 godzin, a zatem komornik w okresie od 1. I. do 30. II. powinien przepracować 95½ godzin miesięcznie, nie otrzymując innej zapłaty za ten czas. Jeżeli natomiast komornik przepracował więcej godzin jak wyżej wskazano, to otrzymuje za każdą ponadto przepracowaną godzinę 36 groszy w gotówce.